

ganste ualmindelig Velstand; saaledes er der, med Undtagelse af nogle mindre Der, ikke nogen Provinds, hvor der er saa stor en Masse af Fideicommissgods, som paa Langeland, men der er ikke noget Sted, hvor Bønderne have større Velstand, og heller ikke noget Land, hvor alle Productionsforholdene staae gunstigere end de staae her. Naar der er talt navnlig om den Ubegagelighed, det kan medføre for en Fader at skulle indhente sin Søns Samtykke eller hans Erklæring, naar der er Spørgsmaal om Afhændelse af Fideicommisset, saa vil det i Virkeligheden ikke let medføre nogen Vanskelighed, fordi Sønnen gjerne er villig til at give et saadant Samtykke, og der er ogsaa ffældent Tale om nogen Villie hos Besidderne til at overlade Bøndergodset uden paa Vilkaar, som ere fuldkommen fyldestgjørende for Fideicommissbesidderen, naar han har Sønnen, som skulle arve efter ham. Men Fristelsen til at foretage Noget, hvorved de tilkommende Arvingers Ret kan skædes, den ophører jo med Hensyn til de andre Arvinger, og iøvrigt er det jo i sin Orden, at naar det ikke er Faderens fuldkomne Eiendom, men Sønnen er Medbesidder deraf, at da ogsaa denne maa høres. De Vanskeligheder, der kunne være med Hensyn til at udfinde, hvem der ere berettigede Arvinger, hvis Stemme skal høres, og det Vilkaarlige i at sætte en Grændse i saa Henseende, kunne vistnok frembyde nogen Vanskelighed; men fordi der er nogen Vanskelighed forbunden dermed, derfor at tilfidesætte al Omhu for Familien, det troer jeg ikke kan forsvares. Naar man ved Siden af den nærmeste Arving, med Børge i alt Fald, hørte de to myndige Arvinger, som kom ham nærmest, og lode dem afgive Erklæring, saa turde dette maaffee være nok. Men dette hører ind under det mere Specielle. At de Dplysninger, som man kunde faae angaaende de sidste 20 Aars Indtægter, at de ere ufyldgjørende til at begrunde et rigtigt Begreb om den Værdi, Bøndergodset har, det troer jeg at være klart, og det er fra forskjellige Sider bemærket, og det forekommer mig altsaa, at der slet ikke er Noget i det Forslag, som er stillet af Udvalget, som betrygger Slægten. Den eneste Betryggelse skulde ligge i den Overbe-

viisning, som man har om, at en Mand, som er i Besiddelse af et Lehn eller et Stamhuus, ikke vil foretage nogen ulovlig Handling; men jeg vil blot spørge, om man ved andre Leiligheder vil lægge en saa gunstig Formodning til Fordeel for store Possessionerte, til Grund for de Love og Foranstaltninger, man giver. Det er derhos bemærket, at man har søgt at bringe Vedkommendes egen Interesse i Samklang med Slægtens, derved, at han faaer visse Procent, navnlig 20 pCt. af Kjøbesummen, men dette fik kun Noget at betyde, dersom Forslaget gik ud paa, at han skulde faae 20 pCt. eller noget Mere af det, der indbragtes over den Ansættelse, som en Gang var ved Haanden. Men her faaer han dem jo, uagtet Godset blot udbringes til det Beløb, som erkjendes for at være Minimum af dets Værdi, og naar man tænker sig, at den, som skal arve Fideicommisset, er en Person, som er ham aldeles ligegyldig, ja, som han maaffee endog staaer i spændt Forhold til, saa sees det ikke, hvorledes man heri har nogen Garanti. Man maa dog bemærke, at her er Spørgsmaal om Rettigheder, som man sætter i den siensynligste Fare, for at blive tilfidesatte. Det forekommer mig virkelig, at den Foranstaltning, som forrige Aar blev truffen, at den var saa begunstigende for Bøndergodsets Afhændelse paa Lehn og Fideicommisser, som man kunde ønske sig; man kunde maaffee foretage nogle Modificationer deri, men i det Hele var den vist hensigtsmæssig. Der har dog baade Familien Afgang til at høres, og det er en Mand, som man kan faae Tillid til, overdraget at bestemme, hvorvidt Bøndergodset kan afhændes. Forsaavidt der har været Tale, om enten Arvefæste eller fuld Eiendom var at foretrække, saa forekommer det mig, at dette Spørgsmaal er noget ørkesløst, da der ikke er nogen Tale om at formene Godsets Afhændelse til fuld Eiendom, men her er blot Spørgsmaal om man ved Siden deraf burde tilføje dets Overdragelse til Arvefæste eller ogsaa til Eiendom, imod at der blev betinget en Afgift, som bestandig skulde blive staaende deri. Naar man siger, at det sidste ikke er nybet af Bøndestanden, saa tvivler jeg paa,